

Nr 144

Utlåtande i anledning av väckta motioner om tillstånd för fodervärd att använda kronan tillhörig kallblodig häst för avel.

(1:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nils-Eric Gustafsson m. fl.* (I: 204) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Tvärålund (II: 259), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av sådana bestämmelser, att fodervärd för kronan tillhörig kallblodig häst får använda denna till avel utan kostnader för kronan och med rätt för fodervärden att behålla avkomman utan ersättning.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 259.

Över motionerna ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av *arméintendenturförvaltningen* och *lantbruksstyrelsen*, vilka yttranden fogats till detta utlåtande (Bilagor A och B).

Utskottet. Enligt gällande bestämmelser må efter medgivande av arméintendenturförvaltningen fodervärd — utan kostnad för kronan — för halvblodsavel använda sådan armén tillhörig varmblodig ackordhäst och reservstamhäst, som därtill anses lämplig, med rätt för fodervärden att erhålla avkomman utan ersättning.

I de föreliggande motionerna yrkas, att samma medgivande lämnas med avseende å motsvarande kronan tillhörig kallblodig häst.

De i ärendet hörda myndigheterna ha, därest så av hästavelsskäl kan finnas önskvärt, ansett sig kunna biträda motionerna, såvitt avser ackordhästar av nordsvensk ras. Även utskottet ansluter sig härtill.

Då emellertid förenämnda bestämmelser grunda sig på av Kungl. Maj:t den 18 juni 1958 fattat beslut, synes det utskottet lämpligt, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att efter vederbörlig framställning taga ställning till den i motionerna väckta frågan. Motionerna torde alltså icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 204 och II: 259 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 november 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Näsström, fröken Andersson, herrar Thun, Pålsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Jacobsson och Herbert Larsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, fröken Olsson, herrar Blidfors, Nihlfors, fru Lewén-Eliasson, herrar Arvidson, Bohman och fröken Vinge.

Till KONUNGEN

Tillstånd för fodervärd att använda kronan tillhörig kallblodig häst för avel

Yttrande över motion nr I: 204 riksdagens första kammare av herr Nils-Eric Gustafsson m. fl. och motion nr II: 259 i riksdagens andra kammare av herr Nilsson i Tvärålund om tillstånd för fodervärd att använda kronan tillhörig kallblodig häst för avel.

Genom remiss den 28 maj 1959 FD Dnr 2132 har arméintendenturförvaltningen anbefallts att avgiva yttrande över motionerna I: 204 och II: 259 till 1959 års riksdag. Ämbetsverket får i underdånighet anföra som följer.

Genom äs den 18/6 1958 bemyndigade Kungl. Maj:t arméintendenturförvaltningen att lämna tillstånd för fodervärd att — utan kostnad för kronan — använda sådan armén tillhörig varmblodig ackordhäst och reservstambäst, som därtill anses lämplig för halvblodsaveln med rätt för fodervärden att er-hålla avkomman utan ersättning.

De föreskrifter ämbetsverket i anledning av lämnat bemyndigande utfärdat återfinnas i TLA 1958 s. 128. Av bestämmelserna framgår att tillstånd kan lämnas efter framställning i varje särskilt fall under förutsättning att fodervärden förbinder sig att använda stoet i avel med varmblodig hingst (ej Oldenburgare). Framställning skall ställas till arméintendenturförvaltningen, insändas genom vederbörande truppförbandschef och vara åtföljd av intyg av ordförande i premieringsnämnd om stoets lämplighet för avel, eller av intyg om skådepenning eller diplom. Sedan tillstånd att ansöknings-året använda sto i avel medgivits, ålägges fodervärden viss anmälningsskyl-dighet beträffande datum för betäckning, konstaterad dräktighet, inträffad fölning, samt eventuell földöd under fölets första 4 månader.

Kungl. Maj:ts medgivande att använda ifrågavarande hästar till avel får ses mot bakgrunden av den oroande minskningen av antalet betäckta varm-blodiga ston och därav följande minskade avelsunderlag för den väl konsoliderade svenska varmblodiga halvblodhästen. Så gott som samtliga ston bland armén tillhöriga varmblodiga ackordhästar och reservstambästar äro stamboksberättigade och ett stort antal av dessa äro synnerligen värdefulla även som avelsdjur. Under 1958 meddelades 11 tillstånd att låta betäcka sto och 1959 har meddelats 74 betäckningstillstånd.

Arméns kallblodiga ackordhästar, f. n. sammanlagt ca 4 300 varav ca 2 000 ston, utgöres av i allmänna marknaden inköpta hästar av brukshäst-typ. Strävan har jämväl varit att därvid icke inköpa goda avelsdjur. Stona äro till övervägande delen av blandrastyp, ca 1 200, medan övriga utgöras av ardenner och nordsvenska hästar. Flertalet av de sistnämnda äro emellertid icke av den typ att de äro stamboksberättigade. Av tillgängliga hästkort fram-går att som ardenner klassificerats drygt 400 ston och som nordsvenska när-mare 400 ston. Åldersfördelningen är sådan, att huvuddelen av hästarna är 14 år och däröver. Remontering sker numera endast på ett bestånd 1 300 hästar.

Inom den varmblodiga halvblodsaveln återfinnes huvuddelen av det bättre avelsmaterialet beträffande ston hos remontuppfödarna och armén. Inom kallblodsaveln — såväl ardenner som nordsvensk — vilken har en betydligt

bredare avelsbas, finnes så gott som samtliga avelsdjur i enskild ägo. Det fåtal ston, som äro stamboksberättigade och inköpts av armén som ackordhästar, torde icke spela någon väsentlig roll i sammanhanget. Beträffande ardenneraveln torde, med till visshet gränsande sannolikhet kunna sägas, att bland arméns ackordhästar icke återfinnas några värdefulla avelsdjur. I fråga om nordsvenska hästar har inköp förekommit av goda renrasiga ston vilka möjligen skulle kunna vara av värde för aveln av denna hästras, som för arméns del är särskilt lämplig.

Arméintendenturförvaltningen vill därför inte motsätta sig att, därest så av hästavelsskäl kan anses önskvärt, det medgivande att låta betäcka ackordhäst, som hittills gällt varmblodiga hästar, jämväl utsträcket att gälla för avel lämpliga ackordhästar av nordsvensk ras, varvid de principer för meddelande av sådant tillstånd som gälla för varmblodiga ston böra i tillämpliga delar gälla jämväl för nordsvenska ston.

Underdånigst

V. SWEDENBORG

Bo Bäckström

Gunnar T. Krantz

Bilaga B

Till KONUNGEN

Genom remiss den 28 maj 1959 har Kungl. Maj:t anbefallt lantbruksstyrelsen att till riksdagens statsutskott inkomma med yttrande över inom riksdagens första kammare av herr Nils-Eric Gustafsson m. fl. (I: 204) och riksdagens andra kammare av herr Nilsson i Tvärålund (II: 259) väckta motioner angående tillstånd för fodervärd att använda kronan tillhörig kallblodig häst för avel.

Till åttlydnad härav får lantbruksstyrelsen anföra följande.

I motsats till vad som är förhållandet med varmblodiga ackordshästar torde kallblodiga sådana endast i ringa utsträckning vara av sådan beskaffenhet, att det ur avelssynpunkt är önskvärt, att de användes för avel. Enligt vad Arméförvaltningens intendenturavdelning under hand meddelat, utgör arméns ackordshästbestånd av kallblodigt slag av i allmänna marknaden inköpta hästar, varvid särskilt beaktas att köp av för avel lämpade ston undvikas. Av ackordshästbeståndet kan enligt intendenturavdelningens hästkort omkring 400 ston anses vara av ardenneras och ungefär lika många av nordsvensk ras.

För ardenneraveln synes ett bifall till motionerna vara av ringa betydelse, men beträffande den nordsvenska aveln, som flerstädes bedrivs under mera ogynnsamma betingelser, kan förhållandena vara annorlunda. Särskilt under de år, då depressionen på hästavelns område var som svårast, är det icke osannolikt, att ett och annat nordsvenskt sto med premieringsbar härstamning och av god rastyp såldes till armén såsom ackordshäst. Dylika ston skulle givetvis kunna vara väl användbara i aveln.

Lantbruksstyrelsen får sålunda i första hand vad beträffar ston av nordsvensk ras tillstyrka motionerna.

I detta ärendes handläggning har deltagit generaldirektören, överdirektören Ytterborn och byråchefen Folke Gustafsson.

Stockholm den 24 september 1959

Underdånigst

SAM. B. NORUP

Folke Gustafsson